

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВА»

Вінницький національний технічний університет

Анотація.

В доповіді проведено ідентифікацію поняття «фінансові результати підприємства». На основі аналізу літературних джерел узагальнено визначення даного поняття та систематизовано класифікацію фінансових результатів діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансовий результат; прибуток; збиток.

Abstract.

In the report, the concept of «financial results of the enterprise» was identified. Based on the analysis of literary sources, the definition of this concept is generalized and the classification of financial results of the enterprise is systematized.

Keywords: financial result; profit; loss.

Вступ

Фінансові результати є одними із найважливіших елементів підприємства, які допоможуть оцінити його діяльність та визначити її позитивну або ж негативну тенденцію розвитку. Саме завдяки фінансовим показникам, можна побачити ефективність роботи підприємств, розмір прибутку, зростання якого і лежить у меті діяльності кожного підприємства. Дослідження шляхів визначення, покращення фінансових результатів, їх спільної роботи з іншими економічними показниками, що як наслідок приведе до підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку, створення стабільних умов розвитку господарської діяльності протягом певного періоду часу, відіграють важливу роль у розгляді та вивченні даної теми.

Результати дослідження

Аналіз дослідженої літератури та нормативно-правової бази України, дає змогу зазначити, що в законодавстві не визначено сутності поняття «фінансовий результат». Зокрема, в частині законодавчих актів з бухгалтерського обліку обґрунтовано лише сутність таких дефініцій, як «прибуток» та «збиток» (Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»), що і спричиняє розмитість у визначенні сутності, ролі та значення фінансових результатів. Згідно НП(С)БО 1, прибуток являє собою суму, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Тоді як збитки – це перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання якого були здійсненні дані витрати [1]. Отже, можна зробити висновок, що фінансовий результат діяльності підприємства утотожують з поняттями прибутку або ж збитку.

Дослідженням підходів щодо розуміння категорії «фінансовий результат» займалися багато науковців, до них належать Ф.Ф. Бутинець, Я.В. Лебедзевич, О.О. Вороніна, Борисов А.Б., Р.В. Скалюк, Ж.С. Труфіна та інші.

У табл. 1 зведено основні підходи щодо розуміння сутності поняття «фінансові результати» вітчизняними авторами.

Таблиця 1 - Підходи науковців щодо розуміння терміну «фінансовий результат»

Автор	Сутність поняття
Калюга О.В., Калюга С.В. [2]	потік грошових коштів, що надходять у резерв держави, підприємства або окремої особи в процесі розподілу національного доходу.

Продовження таблиці 1

Автор	Сутність поняття
Бутинець Ф.Ф. [3]	приріст (зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворився у процесі його підприємницької діяльності за звітний період.
Пипко В.А. [4]	результат господарської діяльності, виражений в грошовій формі.
Вороніна О.О. [5]	якісна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства, яка у цілому характеризує результат економічних відносин підприємства та, зокрема, відображає значущість і сталість розвитку підприємства (з погляду отриманого доходу), впливовість на його фінансово-господарську діяльність чинників зовнішнього середовища (з погляду структури та обсягів витрат) і кількісно узагальнюється у вигляді прибутків (збитків), зміни власного капіталу, його окремих складових частин.
Скасюк Р.В. [6]	підсумкова категорія результативності господарської діяльності, котра відображає величину економічних вигід, отриманих (втрачених) підприємством, визначених як різниця між сумами доходів та відповідних їм витрат, що виражена в абсолютних показниках прибутку (збитку), які характеризують потенціал прибутковості, економічного зростання та розвитку підприємства.
Ткаченко Н.М. [7]	утворюється з доходів діяльності підприємства за вирахуванням витрат діяльності.
Лондар С. Л., Тимошенко О. В. [8]	приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період.
Греченко Ю. А. [9]	чистий прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, або чистий збиток – перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких було здійснено витрати.
Худолій Л. М. [10]	зіставлення доходів і витрат, регламентованих податковим законодавством.
Патарідзе-Вишинська М. В. [11]	узагальнює усі результати господарської діяльності та який характеризує ефективність діяльності суб'єкта господарювання.

Отже, фінансовий результат можна характеризувати як підсумкову категорію результативності господарської діяльності, яка розраховується як різниця між доходами та витратами підприємства і в результаті відображається як прибуток чи збиток.

Авторка – Вороніна О.О. акцентує увагу на тому, що існує три найпоширеніших підходи до визначення поняття «фінансовий результат», а саме економічний (фінансовий), податковий та управлінський, їх детальний опис зображений на рис. 1 [12].

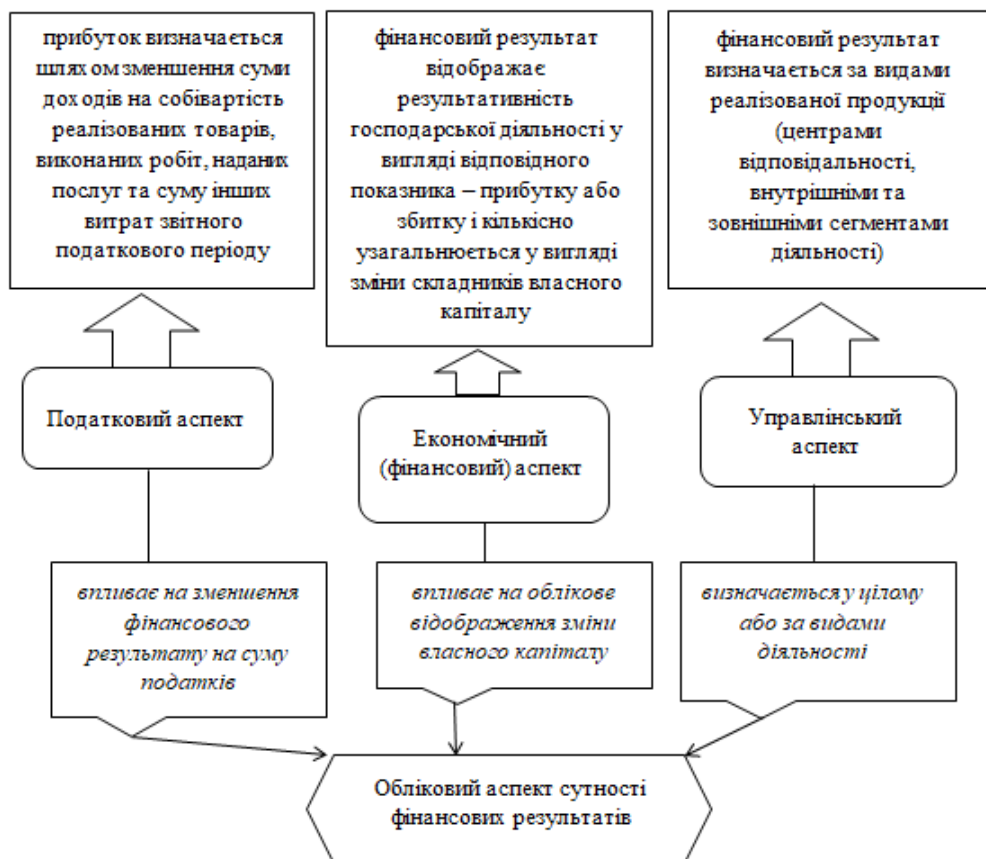

Рис. 1. Сутність поняття «фінансовий результат» за підходами

Отже, під час проведення аналізу визначень, які наводяться в проаналізованих матеріалах, можна дійти до висновку, що думки багатьох авторів є схожими між собою. З вищенаведених понять, ми бачити, що категорія «фінансові результати» може трактуватись як підсумки (результат), прибуток (збиток), приріст (зменшення) капіталу, крім цього і як різниця між отриманими доходами та витратами понесеними підприємством. Дана різноманітність є наслідком існування різних підходів щодо розуміння досліджуваного нами поняття.

У табл. 2 детальніше розглянемо класифікацію фінансових результатів підприємницької діяльності та класифікацію прибутку за певними критеріями, оскільки саме фінансовий результат діяльності підприємства являє собою його прибуток.

Таблиця 2 - Класифікація фінансових результатів підприємницької діяльності сформована на основі [13; 14]

Критерії	Види
За значенням підсумкового результату господарювання	1. позитивний фінансовий результат – прибуток; 2. негативний фінансовий результат – збиток.
За видами діяльності	1. фінансовий результат від операційної діяльності; 2. фінансовий результат від не операційної діяльності.
Залежно від формування та розподілу	1. валовий прибуток; 2. прибуток від операційної діяльності; 3. прибуток до оподаткування; 4. чистий прибуток.
За характером оподаткування прибутку	1. оподаткована частина; 2. неоподаткована частина.
За періодом формування	1. прибуток попереднього періоду (тобто періоду, що передує звітному); 2. прибуток звітного періоду.
За характером використання в складі чистого прибутку	1. частину, що капіталізується; 2. частину, що споживається.

Кожен вид фінансових результатів, за вищеперерахованими критеріями, дає змогу авторам узагальнювати власні терміни, відштовхуючись від найважливіших на їх думку ознак чи сфер в яких вони досліджують дане поняття.

Висновки

Фінансовий результат діяльності підприємства є актуальним, досить складним та багатовимірним індикатором. Саме позитивний фінансовий результат і є головною метою діяльності кожного підприємства на ринку, крім цього він являє собою один із ключових показників, який характеризує ефективність функціонування підприємства, виступає джерелом платежів до бюджетів усіх рівнів, а також забезпечує процес розширеного відтворення виробництва.

До сьогоднішнього часу в наукових колах сьогодні не сформовано єдиного остаточного варіанту до трактування фінансового результату діяльності підприємства та його вимірників, проте проаналізовані авторами поняття, показують нам схожість їх думок щодо розумінням досліджуваного терміну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.13р № 73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 29.04.2024).
2. Калюга О.В., Калюга Є.В. Контроль фінансової звітності і правильність її складання: навч. підручник. К. : Ніка-Центр, 2010.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». Житомир : ПП «Рута», 2003. 726 с.
4. Пипко В. А., Булавина Л.Н. Настільна книга бухгалтера та аудитора: навч. підручник. М. : Фінанси і статистика, 2011. 592 с.
5. Вороніна О.О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. е. наук: 08.00.04. Харків. 2009. 25 с.
6. Скасюк Р. В. Сутність і значення фінансових результатів у системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія: «Економічні науки». 2010. №18. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=A SP_meta&C21COM=S&2 S21P03=FILE=&2 S21STR=Npkntu_e_2010_18\(1\)_23](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=A SP_meta&C21COM=S&2 S21P03=FILE=&2 S21STR=Npkntu_e_2010_18(1)_23) (дата звернення 29.04.2024).

7. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: навч. підручник. Київ : Алерта, 2011. 976 с.
8. Лондар С. Л., Тимошенко О. В. Фінанси: навч. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2009. 384 с.
9. Греченко Ю. А. Основні теоретичні підходи до визначення поняття прибутку. Економіка розвитку. 2009. № 4. С. 58 – 60.
10. Худолій Л. М. Теорія фінансів : навчально-методичний посібник . Київ : Вид-во Європ. унту, 2013. 167 с.
11. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. Економіка управління інновації. 2010. № 2 (4). URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=eui_2010_2_33 (дата звернення 30.04.2024).
12. Янковська В.А., Хохлов М.П., Волобуєв Б.О. Семантика поняття «фінансові результати підприємства». Інфраструктура ринку. Серія «Економіка та управління підприємствами». 2018. №18.
13. Назаркевич Д.В., Стригуль Л.С. Дослідження поняття та класифікація фінансових результатів підприємства. Репозитарій НТУ «ХПІ». URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/4754a85f-8517-4cec-aae1-09e7028b72e5/content> (дата звернення 30.04.2024).
14. Мелень О. В., Москаленко Л.В. Теоретичні основи визначення поняття «фінансовий результат». Інновації в обліково-аналітичному забезпеченні та управлінні фінансово-економічною безпекою в умовах діджиталізації: матеріали 9-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 листопада 2020 р. Харків : ХНУМГ, 2020. С. 148-153. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/50623> (дата звернення 30.04.2024).

Залевська Аліна Олександрівна - студент групи ЕК-206, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: alina.zalevska13@gmail.com.

Сметанюк Олена Анатоліївна - канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет.

Науковий керівник: **Сметанюк Олена Анатоліївна** – канд. економічних наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет.

Zalievskaya Alina Oleksandrivna - student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Smetaniuk Olena - PhD in Economics, Assistant Professor of Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Supervisor: **Smetaniuk Olena** - PhD in Economics, Assistant Professor of Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia